

УДК: 025.7/.9(477)

КАШТАНОВА

Тетяна Володимирівна,

кандидат історичних наук, завідувач
відділом бібліотечно-інформаційних
технологій та наукової обробки
документів, Національна наукова
сільськогосподарська бібліотека
НААН

htv2476@gmail.com

(м. Київ, Україна)

ОБОВ'ЯЗКОВИЙ ПРИМІРНИК ВИДАНЬ ЯК ОСНОВА КОМПЛЕКТУВАННЯ ФОНДІВ СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ БІБЛІОТЕК СВІТУ ТА УКРАЇНИ

У статті розкрито питання комплектування фондів бібліотек через систему обов'язкового примірника видань. Адже найважливішим завданням бібліотек є надання інформації різним верствам населення, що спонукає їх трансформуватися відповідно до запитів суспільства, науки, освіти. Проте вся їх діяльність, як завжди, обертається навколо бібліотечного фонду; саме в ньому знаходиться джерело суспільного значення бібліотек, саме на його основі створюються інноваційні бібліотечні, бібліографічні й інформаційні послуги. Відомо, що процес формування фонду бібліотеки значною мірою залежить від якості його комплектування. Пропуски навіть у розмірі 2–3% розцінюються ЮНЕСКО як втрата культурної національної спадщини. Обов'язковий примірник протягом багатьох століть є основним видом комплектування національних та спеціалізованих бібліотек. Для досягнення поставленої мети застосовано наступні методи дослідження: системний, порівняльний, прогностично-аналітичний та ін. Також висвітлено походження обов'язкового примірника в Україні і світі. Аналіз чинного законодавства про обов'язковий примірник документів показав, що найпрогресивніші моделі функціонування цієї організаційної форми документопостачання бібліотек виданнями існують у Франції, Великій Британії, Данії, Норвегії, Швеції, Фінляндії, США. На жаль, в Україні такого не відбувається, більшість правових норм виконуються не в повному обсязі, ряд положень потребує уточнень, а здійснення контролю за виконанням – серйозного вдосконалення. На прикладі Національної наукової сільськогосподарської бібліотеки НААН показано роль обов'язкового примірника для комплектування фондів бібліотек та забезпечення формування національного інформаційного простору. Показано динаміку надходження обов'язкових примірників до фондів ННСГБ НААН.

Ключові слова: обов'язковий примірник, комплектування, фонд, бібліотека, закон, видавництво, наукове видання.

A COMPULSORY SPECIMEN OF THE EDITIONS AS A BASIS FOR COLLECTING FUNDS OF SPECIALIZED LIBRARIES OF THE WORLD AND UKRAINE

The article deals with the issues of collecting library funds through the system document copies of publications. After all, the most important task of libraries is to provide information to different sectors of the population, which forces libraries to keep up with scientific and technological progress. However, their activities, as always, revolve around the library fund; it is the source of public value for libraries, which is the basis for the creation of innovative library, bibliographic and information services. It is known that the process of forming a library fund depends largely on the quality of its acquisition. Omissions even at a rate of 2–3% are considered by UNESCO as a loss of cultural national heritage. For centuries, document copy has been a main type in completing national and specialized libraries. The following research methods are used to achieve the goal: systematic, comparative, predictive and analytical and other. The origin of the document copy in Ukraine and the world is also highlighted. An analysis of the existing legislation on the obligatory copy of documents show that the most progressive models of functioning of this organizational form of document supply for libraries exist in France, Great Britain, Denmark, Norway, Sweden, Finland, USA. Unfortunately, it does not happen in Ukraine, most of the legal norms are not fully implemented, some provisions require clarification, and implementation control is a serious improvement. The process of state support of the document copy system of some countries of the world and Ukraine is analyzed. The National Scientific Agricultural Library of NAAS example illustrates the role of a document copy in completing libraries' funds and in ensuring the formation of a national information space. The dynamics of the income of document copy to the National Scientific Agricultural Library of NAAS is shown.

Keywords: document copy, collecting, fund, library, law, publishing, scientific publication.

ОБЯЗАТЕЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР ИЗДАНИЙ КАК ОСНОВНОЙ ИСТОЧНИК КОМПЛЕКТОВАНИЯ ФОНДОВ СПЕЦИАЛИЗИРОВАННЫХ БИБЛИОТЕК МИРА И УКРАИНЫ

В статье раскрыты вопросы комплектования фондов библиотек через систему обязательного экземпляра изданий. Ведь важнейшей задачей библиотек является предоставление информации различным слоям населения, и это побуждает трансформироваться в соответствии с запросами общества, науки, образования. Однако вся их деятельность, как всегда,

вращается вокруг библиотечного фонда; именно в нем находится источник общественного значения библиотек, именно на его основе создаются инновационные библиотечные, библиографические и информационные услуги. Известно, что процесс формирования фонда библиотеки в значительной степени зависит от качества его комплектования. Пропуски даже в размере 2–3% расцениваются ЮНЕСКО как потеря культурного национального наследия. Обязательный экземпляр в течение многих веков является основным видом комплектования национальных и специализированных библиотек. Для достижения поставленной цели применены следующие методы исследования: системный, сравнительный, прогноз-аналитический и др. Рассмотрено происхождение обязательного экземпляра в Украине и мире. Анализ действующего законодательства об обязательном экземпляре показал, что прогрессивные модели функционирования этой организационной формы комплектования библиотек изданиями существуют во Франции, Великобритании, Дании, Норвегии, Швеции, Финляндии, США. К сожалению, в Украине такого не происходит, большинство правовых норм выполняются не в полном объеме, ряд положений требует уточнений, а осуществление контроля за исполнением – серьезного совершенствования. На примере Национальной научной сельскохозяйственной библиотеки НААН показана роль обязательного экземпляра для комплектования фондов библиотек и обеспечения формирования национального информационного пространства. Представлено динамику поступления обязательных экземпляров у фонды ННСХБ НААН.

Ключевые слова: *обязательный экземпляр, комплектование, фонд, библиотека, закон, издательство, научное издание.*

Зважаючи на те, що перед аграрною галуззю країни як провідного сектору економіки стоять важливі завдання щодо забезпечення продовольчої безпеки, а значить й державності країни, відповідно є потреба в її оперативному, систематичному та якісному інформаційно-бібліотечному супроводі через вдосконалення форм і методів інформування аграрної науки, освіти і виробництва в частині задоволення інформаційних потреб учених і фахівців галузі. З розвитком ринкових відносин змінюється традиційна технологія формування фондів бібліотек, їй стають притаманні такі риси як різноманітність видів та джерел надходжень.

Тому виникає об'єктивна потреба розглядати бібліотеки не тільки як «скарбниці знань», а як установи, що здатні надавати замовникам не лише необхідну орієнтуючу інформацію, а й аналітичну, прогностичну та іншу інформаційну продукцію. Поступово бібліотеки, використовуючи власний

еволюційний потенціал, мають перетворюватися на своєрідні «фабрики думки», не тільки обслуговуючи користувачів, але й утворювати нове когнітивно насичене середовище [2, с. 69].

Основою якісного інформування користувачів бібліотеки є оперативне і систематичне комплектування фондів із використанням традиційних і нетрадиційних джерел комплектування. Серед найважливіших та найстабільніших джерел є документопостачання за системою безоплатного обов'язкового примірника.

Науковим підґрунтям для дослідження окремих джерел і способів комплектування бібліотечних фондів стали праці А.А. Соляник, Ю.В. Григор'єва, Ю.М. Столярова, В.Г. Дригайло, М.П. Васильченка, Н.М. Кушнарєнко, Л.Г. Петрової, К.Т. Селіверстової, О.В. Воскобойникової-Гузєвої [1, с. 44].

Обов'язковий примірник протягом багатьох століть є основним видом комплектування національних та спеціалізованих бібліотек. Саме тому й виникає потреба показати його роль у сучасному інформаційному просторі України шляхом висвітлення та узагальнення світового досвіду. В цьому і полягає мета нашого дослідження.

Обов'язковий примірник - це примірник документа (безкоштовний чи коштовний), який надсилається відповідним державним бібліотекам згідно з чинним законодавством. Система обов'язкового примірника видань – явище, яке складалося історично і налічує понад 470 років з моменту введення у Франції в 1537 р. Така система властива книжковій культурі будь-якої розвиненої країни. Зараз вона функціонує більш, ніж у 100 країнах світу. Основними джерелами формування інформаційними ресурсами бібліотек на початку були, перш за все, дари та купівля книг, а потім обов'язковий примірник, який і сьогодні залишається одним із основних видів комплектування фондів [1, с. 70].

Історія виникнення обов'язкового примірника дуже давня. Прообразом його можна вважати наказ Птолемея III у IV ст. до н. е. відбирати книги для

фондів найбільшої тогочасної книгозбірні – Олександрійської бібліотеки. Першим законом про обов'язковий примірник є Королівський ордонанс 1537 р. (що отримав назву «Монпельєрський едикт») французького короля Франциска I. Відповідно до цього документу було заборонено продаж книг, примірники котрих не були доставлені до бібліотеки королівського замку. Поступово така практика розповсюдилася і в інших країнах світу [4, с. 11].

Так, у Франції до 1789 р. обов'язковий примірник надходив до бібліотеки французьких королів, з 1789 р. – до Французької національної бібліотеки. З 1992 р. до складу обов'язкового примірника були включені всі види документів незалежно від носія.

У Бельгії відповідно до прийнятого в 1966 р. закону як мінімум один примірник будь-якого видання повинен передаватися в Королівську бібліотеку. У Німеччині добровільне надходження примірника в Німецьку національну бібліотеку в Лейпцигу існувало з 1912 р., а з 1935 р. проводилося в обов'язковому порядку. Крім того, відповідно до земельного законодавства, необхідно було відіслати один примірник у головну бібліотеку кожної федеральної землі. У Швейцарії надходження обов'язкового примірника не регулюється законом, однак Швейцарська національна бібліотека має домовленості про передавання примірника з багатьма видавництвами в країні.

Обов'язковий примірник в США є складовою частиною законодавства про авторське право. Офіс авторського права входить до структури Бібліотеки Конгресу, яка повинна одержувати 2 примірника обов'язкового примірника (ОП). Закон передбачає добровільне надання обов'язкового примірника. У разі затримки надходження ОП (більше 3-х місяців) або навмисного ігнорування Закону стягується штраф. В окремих випадках Бібліотека може звертатися до суду.

В усьому світі відповідальними за виконання законів про ОП є видавці, в США ця відповідальність покладається ще і на авторів, а у Франції – на типографії. Основні напрямки законодавства про ОП в окремих країнах розробляються під егідою ІФЛА/ЮНЕСКО. У 1981 р. ЮНЕСКО опублікувала

підготовлене доктором Джин Ланн (Канада) «Керівництво по законодавству про обов'язковий примірник» як приблизну модель законодавства про ОП та основу для національного бібліографічного обліку в державах-членах ЮНЕСКО [6, с. 6].

У 2000 р., з огляду на подальше розширення видової структури документного потоку і правозастосовну практику національних бібліотек до області законодавства про ОП, доктор Жюль Ларів'єр (директор бібліотеки Університету Оттави, Канада) підготував повністю перероблене і доповнене видання «Керівництва ...», яке було перекладено на російську мову в 2002 р.

У Російській імперії систему обов'язкового примірника було започатковано Указом Імператриці Катерини II в 1783 р. Але на той час жодна бібліотека, що знаходилася на українських землях, котрі перебували в складі імперії, не була одержувачем обов'язкового примірника. Один екземпляр кожної виданої в країні книги передавався лише до Бібліотеки Петербурзької Академії наук.

На початку 90-х ХХ ст. років закон про ОП мали 139 держав світу. З урахуванням обставин прийняття законів про ОП в різних країнах можна виділити три групи держав. До першої групи належать ті держави, в яких закони про ОП було прийнято у процесі розвитку культури, книговидавництва, бібліотечно-бібліографічної справи і вимог цензури. Серед таких держав: Франція, Великобританія, США, Росія, Італія, Польща [4, с. 12].

До другої групи належать ті держави, які прийняли закон про ОП після проголошення в них державної незалежності. Ці країни були протягом певного часу колоніями і знаходилися у культурній, політичній і економічній залежності. Процес розбудови держави, відродження національної культури сприяли прийняттю закону про ОП.

Такий шлях цей документ пройшов у Фінляндії, Нігерії, Ефіопії. Законодавство в цих країнах мало свої національні особливості. До третьої групи належать ті країни, які одержали незалежність, але в силу досить довгої колоніальної залежності перейняли у свою культуру риси культури

колонізаторів (англомовні країни Карибського басейну: Барбадос, Гайана, Сент-Вінсент). Сучасність виявила ще одну групу держав, де законодавство про ОП має свої особисті риси й етапи розвитку. Це колишні республіки СРСР. Після проголошення в них незалежності постало питання і нового законодавчого забезпечення системи ОП. Законотворча робота в цьому напрямку велася досить тривало. Характерною особливістю цих законодавств є те, що вони успадкували попередній досвід функціонування системи ОП в загальносоюзній системі, не порушивши традицій і позитивних рис, і в той же час були використані міжнародні рекомендації.

В ієрархії законодавчих актів системи ОП, які забезпечують державне регулювання системи ОП, перше місце займає закон про ОП (нормативний акт, який приймається вищим органом державної влади). Серед законодавчих документів системи ОП можна виділити три групи: закони, укази, постанови, рішення та розпорядження вищих органів влади; нормативні документи, правила, положення, інструкції про ОП; галузеві стандарти, які виступають законодавчими документами прямої дії, направлені на уніфікацію і впорядкування різних аспектів функціонування системи ОП [6, с. 3].

У більшості країн система ОП діє на основі закону (Франція, Німеччина, Болгарія, Данія, Італія, Люксембург). Традиційно, закон про ОП супроводжується рядом підзаконних актів, які видаються відповідно до закону, на його основі та на його виконання. Така система поєднання закону та ряду підзаконних актів функціонує в сучасній системі ОП у Росії. Хоча практика показує, що існує ряд країн, де система ОП регулюється лише законом, який передбачає повний механізм дії системи (Франція, Болгарія, Італія). Існують і інші норми законодавчого забезпечення системи ОП: декрети (Португалія, Нідерланди), акти про копірайт (Ірландія), міністерські накази (Іспанія), постанови уряду (Україна), Закон про авторське право (Великобританія). В практиці функціонування системи ОП в Україні був період (з 1922 по 1934 рр.), коли система регулювалася положеннями Кодексу законів про народну освіту -

зібрання законів, де були об'єднані і систематизовані норми права в галузі народної освіти.

Аналіз зарубіжного досвіду показує, що вимоги про обов'язкове депонування примірників можуть закріплюватися в:

1) спеціальних законодавчих актах (Франція, Греція, Норвегія, Швеція, Бельгія, Індонезія, Перу, ПАР);

2) законодавстві про авторське право (Австралія, Великобританія, США, Ірландія, Мексика, Нова Зеландія);

3) законах про національні бібліотеки або бібліотечні системи в цілому (Канада, Японія, Китай, Венесуела);

4) в нормативних правових актах адміністративного характеру (Чилі, Куба, Нігерія та ін.).

Крім того, в країнах, в яких законодавча влада має кілька рівнів або які мають більше однієї правової системи, може існувати кілька законодавчих актів, пов'язаних з депонуванням обов'язкових примірників документів, як це має місце, наприклад, в Австралії, Індії, Канаді, США та Швейцарії. В результаті видавці змушені передавати обов'язкові екземпляри декільком депозитаріям. У Європі з 27 країн, що входять до Європейського Союзу, закону про ОП немає тільки на Кіпрі та в Нідерландах [6, с. 3].

В Україні система обов'язкового примірника регламентується Законом України «Про бібліотеку і бібліотечну справу» (1995 р., зі змінами і доповненнями 2000, 2009, 2014 рр.), який закріплює за національними та державними бібліотеками право на одержання обов'язкового безоплатного примірника документів (ст. 7, 8), Законом України «Про обов'язковий примірник документів» (1999 р.), постановою Кабінету Міністрів України (2002 р., зі змінами 2003–2014 рр.) «Про порядок доставляння обов'язкових примірників документів», Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо доставляння обов'язкового безоплатного примірника документів» (2012 р.).

Фонди ННСГБ НААН відображають науковий документопотік галузевої продукції нашої країни, що становить основу науково-інформаційного забезпечення інформування фахівців і науковців АПК. Через певну налагоджену систему сфери послуг та доступу до світового інформаційного простору користувачі бібліотеки та мережі мають можливість оперативного отримання необхідної інформації [5, с. 11]. Комплектування фондів ННСГБ НААН здійснюється відповідно до завдань, визначених її Статутом, «Положенням про відділ», напрямами науково-дослідної діяльності установи й зумовлюється її місцем в єдиній системі бібліотечно-бібліографічного та інформаційно-аналітичного обслуговування читачів, з метою формування галузевого сегмента в інформаційному просторі України – Єдиного галузевого інформаційного ресурсу (ЄГІР), що є системою взаємопов'язаних інформаційних ресурсів (бібліотечних фондів та засобів), яка формується на основі обов'язкової координації за відомчим і галузевим принципом із метою спільного використання установами та закладами освіти різних рівнів відповідної галузі, а також з урахуванням інформаційних потреб (ІП) фахівців галузі, новизною й інформаційною цінністю конкретних документів, наявністю попиту на них, новими можливостями бібліотеки з їх комплектування.

Стан комплектування бібліотечних фондів залежить від багатьох об'єктивних чинників: фінансових, законодавчо-правових, загальнодержавного стану ринку видавничої продукції та її розповсюдження. Оперативність і систематичність поповнення БФ забезпечується за рахунок використання традиційних і нетрадиційних джерел комплектування, як основи створення галузевого інформаційного ресурсу бібліотеки, складової національного ресурсу. Розв'язання цього завдання внаслідок наявності низки проблем, на першому місці серед яких залишається недостатнє фінансування, є проблемним. В бібліотеці розроблено стратегію комплектування фондів із використанням переважно безоплатних джерел. Нині, за умови вкрай недостатнього бюджетного фінансування скоротилася кількість надходжень документів та повністю унеможливилася робота з видавництвами й магазинами

для купівлі сільськогосподарських видань. Тому отримання обов'язкового примірника є одним із основних безкоштовних джерел комплектування на сьогодні [3, с. 416]. Право одержання обов'язкового примірника вперше було надано бібліотеці 21 березня 1934 р. постановою ВУЦВК та РНК УСРР «Про доставку головним книгосховищам видань, які виходять на території УСРР». По закінченню Другої світової війни бібліотеці було надано право одержання обов'язкового повного союзного примірника творів друку. Також бібліотека користувалась платним обов'язковим примірником, що надходив з Центрального колектору наукових бібліотек (м. Москва). За розпорядженням президії УААН з 70-років до фондів надходили видання науково-дослідних установ мережі. З 1997 р. бібліотека почала одержувати обов'язковий примірник авторефератів. Прийнято низку керівних документів щодо одержання видань науково-дослідних установ мережі: спільний наказ Міністерства аграрної політики України та Української академії аграрних наук від 01.07.02 р. за № 178/45, постанови президії УААН від 26.04.02 р., Бюро президії УААН від 21.11.02 р. та розпорядження Міністерства аграрної політики від 10.03.2004 р.

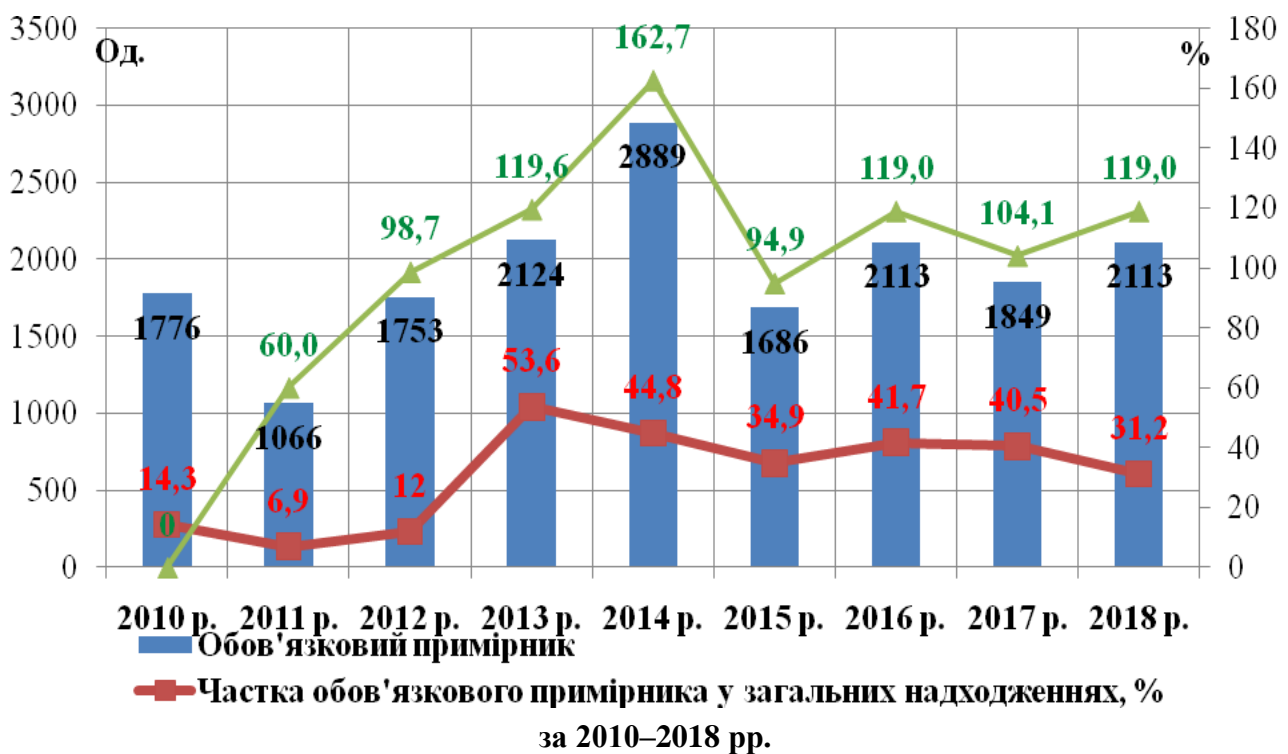
Хоча прийнято чимало директивних документів, аграрна галузь, враховуючи її пріоритет в економіці держави, як не дивно, не забезпечена спеціалізованими потужними книжковими видавництвами. Література із сільськогосподарської тематики виходить розпорошено у десятках видавництв по всій Україні та в установах мережі Національної академії аграрних наук України та галузевих ВНЗ. В цьому полягає основна складність отримання достовірних даних про вихід видань, враховуючи відсутність їх повної реєстрації та репертуару. Цим порушується чинне законодавство і створюються лакуни у національному інформаційно-бібліотечному фонді, гальмуються процеси інформатизації галузі.

Протягом 2010–2018 рр. як обов'язковий примірник до фондів ННСГБ НААН надійшло 16 866 прим. книг та 9 547 прим. періодичних видань, що становить 32% від усіх надходжень. Проведений аналіз надходження

обов'язкових примірників до фондів ННСГБ НААН протягом 2010–2018 рр. показав, що за роками прослідковується різна динаміка їх надходжень по відношенню до загальних: у 2010 р. – 1 776 прим., що в % відношенні складає 14,3% (всього за рік 12390), 2011 р. – 1 066 прим., що у % відношенні становить 6,9% (за рік 15370), у 2012 р. – 1 753 прим., що складає 12%, 2013 р. – 2 124 прим. (53,6% від надходжень до фонду бібліотеки), 2014 р. – 2 889 – (44,8% від надходження до фонду 6453), 2015 р. – 1 686 прим. (або 34,85%), 2016 р. – 2 113 прим. (або 41,7%), 2017 р. – 1 849 прим. (40,54 %), 2018 р. – 1 294 прим. (31,19% від надходження 4 149 прим.) (рис. 1.).

За тематичним розподілом надходжень протягом багатьох років домінує найбільше (майже 16%) літератури з економіки й організації виробництва,

Рис. 1. Динаміка надходження обов'язкового примірника до фондів ННСГБ НААН

загальних питань сільського господарства; 7,6% та 7,1% відповідно з рослинництва та тваринництва, далі з механізації сільського господарства – 2,9% та загального землеробства – 2,3%. Набирає популярності екологія сільського господарства.

Поповнення фондів наукової літератури безпосередньо залежить від рівня науки та книговидання і активно впливає на подальші наукові дослідження,

тому формування, впорядкування та зберігання фондів наукових видань – вагомий внесок бібліотеки у розвиток аграрної науки з поглядом у її історію. Зібрані в бібліотеці документи будуть вивчатися не тільки задля їх інформативної цінності, але як історична наукова спадщина поколінь учених аграрників.

Проблеми, з якими стикаються бібліотеки, одержувачі обов'язкового примірника в Україні, майже однакові: немає повної анонсованої інформації про вихід видань, відмова видавців надавати та надсилати за свої кошти видання через відсутність державного фінансування, так як значна частина виходить у комерційних структурах за спонсорські чи авторські кошти. Значно ускладнює аналітику отримання бібліотекою безоплатного ОП відсутність відомостей про загальну кількість видавців та видавничих організацій в Україні. Державний реєстр суб'єктів видавничої справи станом на 01.12.2019 р. налічує 7 510 суб'єктів видавничої справи, більшість з яких займаються саме видавничою діяльністю.

Після прийняття Закону України «Про обов'язковий примірник документів» бібліотечна спільнота мала велику надію, що законодавство буде сприяти повноті надходження документів до бібліотечних фондів. На жаль, у більшості випадків вказаний Закон виконується не в повному обсязі, ряд його положень потребує уточнень, а здійснення контролю за виконанням – серйозного вдосконалення. Відсутність остаточних даних про обсяги друкованої продукції та видавничого репертуару сільськогосподарської тематики, хаотичність книжкового ринку не дозволяє, у свою чергу, проаналізувати повноту надходження до бібліотеки обов'язкового безоплатного примірника документів.

Необхідно внести зміни в існуюче законодавство щодо компенсаційних заходів видавцям за своєчасне надсилання документів та введення певних санкцій за порушення закону, які б передбачали відповідальність видавців за порушення порядку і строків доставки обов'язкового примірника – штрафи,

позбавлення ліцензій на видавничу діяльність. Можливо, слід ввести пільги на поштові відправлення з грифом «Обов'язковий бібліотечний екземпляр».

Аналіз чинного зарубіжного законодавства про обов'язковий примірник документів дозволяє стверджувати, що найпрогресивніші моделі функціонування цієї організаційної форми гарантованого документопостачання бібліотек виданнями існують у Франції, Великій Британії, Данії, Норвегії, Швеції, Фінляндії. Реалізація цих моделей передбачає гармонізацію законодавства про обов'язковий примірник мережевих видань із вимогами законів про інтелектуальну власність та захист персональних даних.

Більшість країни світу в тій чи іншій формі використовують систему обов'язкового примірника. Адже саме система обов'язкового примірника забезпечує формування національного інформаційного фонду, служить базою поточної державної бібліографії та статистичного обліку видань, в тому числі сільськогосподарської.

Список використаних джерел та літератури

1. Бондар Л. М. Особливості формування документного потоку неперіодичних видань у державній науково-педагогічній бібліотеці України імені В. О. Сухомлинського. *Наукові праці Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського*. 2008. № 1. С. 44-51.

2. Кобелев О. М. Організаційно-технологічні та методичні ресурси інформаційно-аналітичної діяльності бібліотек. *Документознавство. Бібліотекознавство. Інформаційна діяльність : проблеми науки, освіти, практики* : матеріали VIII Міжнар. наук.-практ. конф. м. Київ, 17–19 трав. 2011 р. Київ : НАКККиМ, 2011. С. 69–71.

3. Коломієць Н. Д. 100 років комплектуванню ННСГБ НААН. *Історія освіти, науки і техніки в Україні* : матеріали XII Міжнар. конф. молодих учених та спеціалістів, присвяч. 100-річчю від дня створення ННСГБ НААН, м. Київ, 19 трав. 2017 р. / НААН ; ННСГБ ; Рада молодих учених НААН [та ін.] ; уклад. В. А. Вергунов, А. С. Білоцерківська, М. М. Давиденко ; редкол. : В. А. Вергунов (голова). Київ : ТОВ «Центр поліграфії «КОМПРИНТ»», 2017. С. 416–418.

4. Національна наукова сільськогосподарська бібліотека НААН в інформаційному суспільстві : інформаційно-бібліотечне забезпечення аграрної галузі. Київ, 2019. 160 с.

5. Татарчук Л., Опанасенко О. Комплектування фондів Національної наукової сільськогосподарської бібліотеки на сучасному етапі. *Вісник Книжкової палати*. 2014. № 8 (217). С. 10–13.

6. Чепуренко Я. О. Державне забезпечення системи обов'язкового примірника творів друку України : етапи розвитку / Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. Київ, 1998. 69 с.

References

1. Bondar, L. M. (2008). *Osoblyvosti formyrovanye dokumentnoho potoku neperiodichnikh vydan' u derzhavniy naukovo-pedahohichniy Bibliotetsi Ukrayiny imeni V. O. Sukhomlyns'koho* [Peculiarities of Formation of Document Flow of Non-Periodical Editions in the State Sukhomlinsky Scientific and Pedagogical Library of Ukraine]. *Naukovi pratsi derzhavnoyi naukovo-pedahohichnoyi biblioteki Ukrayiny imeni V. O. Sukhomlyns'koho* [Scientific Works of the State Sukhomlinsky State Scientific and Pedagogical Library of Ukraine]. 1. 44–51. [in Ukrainian].

2. Kobelev, O. M. (2011). *Orhanizatsiyno-tekhnologichni ta metodychni resursy informatsiyno-analitychnoyi diyal'nosti bibliotek* [Organizational-technological and methodological resources of information and analytical activity of libraries]. *Dokumentoznavstvo. Bibliotekoznavstvo. Informatsiyna diyal'nist' : problemy nauky, osvity, praktyky : materialy VIII Mizhnar. nauk.-prakt. konf. m. Kyiv, 17–19 trav. 2011 r.* [Documentary science. Library Science. Information activity : problems of science, education, practice : materials of 7 International scientific-practical Conf. Kyiv, May 17–19, 2011. Kyiv. 69–71. [in Ukrainian].

3. Kolomiets, N. D. (2017). *100 rokiv komplektuvannyyu NNSHB NAAN* [100 years of manning the NSAL NAAS]. *Istoriya osvity, nauky i tekhniky v Ukrayini : materialy XII Mizhnar. Konf. molodykh uchenykh ta spetsialistiv, prysvyach. 100-richchyu vid dnya stvorennya NNSHB NAAN, Kyiv, 19 trav. 2017 r.* [History of education, science and technology in Ukraine : materials of 12 International Conf. young scientists and specialists, devotes 100-th Anniversary of the NSAL of NAAS, Kyiv, May 19. 2017. Kyiv : LLC «Center for Printing COMPRINT»», 416–418. [in Ukrainian].

4. (2019). *Natsional'na naukova sil's'kohospodars'ka biblioteka NAAN v informatsiynomu suspil'stvi : informatsiyno-bibliotechne zabezpechennya ahrarnoyi haluzi* [National Scientific Agricultural Library of NAAS in the information society: information and library support of the agricultural industry]. Kyiv. 160. [in Ukrainian].

5. Tatarchuk, L. and Opanasenko, O. (2014). *Komplektuvannya fondiv Natsional'noyi naukovoyi sil's'kohospodars'koyi biblioteki na suchasnomu etapi* [Collection of funds of the National Scientific Agricultural Library at the present stage]. *Visnyk Knyzhkovoyi palaty* [Bulletin of the Book Chamber]. 8 (217). 10–13. [in Ukrainian].

6. Chepurenko, Ya. O. (1998). *Derzhavne zabezpechennya systemy обов'язkovoho prymirnyka tvoriv druku Ukrayiny : etapy rozvytku* [State provision of the system of compulsory copy of Ukrainian print works : stages of development]. Kyiv. 69. [in Ukrainian].

Рецензент:

Бородай І.С., д.і.н., проф.
Демуз І.О., д.і.н., доц.

Надійшла до редакції 13.09.2019 р.